Svar på skriftligt spörsmål om utveckling av intressebevakning

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 226/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Katja Taimela /sd:

> *Hur ämnar regeringen utveckla intressebevakningen?*
> *hur kan missbruk i fråga om intressebevakning förebyggas effektivare och*
> *hur kan tillsynen över intressebevakarna förbättras?*

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Den allmänna styrningen och tillsynen av anordnandet av offentliga rättshjälpstjänster och allmänna tjänster för intressebevakning hör till justitieministeriet. Respektive rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt har till uppgift att se till att utbudet av tjänster för rättshjälp och intressebevakning i området är balanserat.

Justitieministeriet å sin sida styr, utvecklar och övervakar verksamheten vid intressebevakningsbyråerna i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten samt utbildar offentliga intressebevakare. En utvecklingsarbetsgrupp för offentlig intressebevakning verkar inom ministeriet och bereder rekommendationer för gemensamma god praxis. Arbetsgruppen har publicerat en Intressebevakningshandbok (JM:s publikation Utredningar och anvisningar 37/2016) som uppdateras när verksamhetsförutsättningarna förändras och utifrån erhållna erfarenheter. Handboken ger rekommendationer bland annat för kontakten med huvudmannens anhöriga och närstående och med den interna kontrollen.

Såväl i rekommendationerna som vid utbildning framhävs huvudmannens självbestämmanderätt och att intressebevakaren alltid ska samarbeta med huvudmannen och utröna dennes åsikter om de aktuella ärendena. Utvecklingsarbetsgruppen har tagit fram en modell för ett servicelöfte som huvudmannen ska ges. Intressebevakningsbyråerna har tagit servicelöftet i bruk och det har publicerats på deras webbplats oikeus.fi. Intressebevakningsbyråerna lovar att utan onödiga begränsningar erbjuda sina kunder professionell och individuell intressebevakning med respekt för självbestämmanderätten.

Verksamheten bland de offentliga intressebevakarna och vid intressebevakningsbyråerna övervakas genom anvisningar, interna inspektioner och externa inspektioner. Också riksdagens justitieombudsman tar då och då på eget initiativ upp frågor kring olika teman till undersökning. Statens intressebevakningsbyråer använder en e-tjänst för hantering av huvudmännens ärenden. Programmet utvecklas ständigt och inkluderar proaktiv kontroll och riskhantering. När man vid

inspektioner har identifierat utvecklingsområden, har de beaktats och relevanta ändringar införts i verksamhetsmetoderna och programmen. Med sådana åtgärder kan eventuellt missbruk förebyggas.

Förmyndarmyndigheten övervakar skötseln av enskilda huvudmäns ärenden. När en enskild intressebevakare förordnas för en huvudman, utreder förmyndarmyndigheten huruvida den föreslagna personen är lämplig. Medan intressebevakningen pågår övervakar förmyndarmyndigheten intressebevakarens agerande genom årliga revisioner. Kontroller sker även under räkenskapsperioden på basis av inkomna klagomål och anmälningar. Från och med den 1 januari 2020 är den nationella Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata förmyndarmyndighet. Riksomfattande verksamhet möjliggör gemensamma verksamhetsmetoder, effektiv processutveckling och bredare användning av kompetenser. Den nya organisationen har möjligheter att effektivare än hittills förbättra intressebevakningen och tillsynen över intressebevakarna.

Helsingfors den 7.11.2019

Justitieminister Anna-Maja Henriksson